2

trots hun uitertende houding tegen Engeland, steeds weer met fluweelen handschoenen aangevat. Engeland zal in dien oorlog een wyze neutraliteit in acht nemen tot aan het tydstip dat de beide strydende partyen uitgeput zyn. Nederland heeft waarschijnlyk al al zyn rol aan de Duitsche zyde aangewezen. Als ik dit alles zoo cruè-weg zeg, mag je gerust zeggen dat ik krankzinnig ben en dat ik verblind ben door Francophile gevoelens. Maar ik weet waarover ik spreek, en ik verzeker je dat zoover terug als Augustus 1918, dus tydens de oorlog, door enkele zeer vooraanstaande conservatieven, in een ernstig politiek gesprek gezegd werd: "of course we must have a war with France after this one is over, because otherwise France would be too powerful". Dit werd gezegd en beaamd in vollen ernst, en ik ben opgevlogen en heb ze uitgemaakt voor ellendige huichelaars.

En als je wist wat ik te hooren kreeg en nog kryg van hooge Engelsche Officials in Duitschland, hoe men daar kunstmatig stemming maakt tegen Frankryk. Zie de heele politiek van deze regeering hoe ze in flagrante tegenspraak is met de steeds herhaalde betoogingen dat men, oh! zoo dankbaar is aan -, en zoo veel liefde heeft voor-Frankryk.

Ik kan je niet zeggen hoe ellendig of ik het vindt dit alles te moeten constateeren, maar het is een indruk die gebaseerd is op observatie van vier vyf jaar lang, en die voor in de laatste acht tot tien maanden telkens met de sterkste indices, om niet te zeggen feiten , wordt gestaafd.

Engeland vreest Amerika, dat niet tot de League in dezen vorm wil toetreden, om dat Engeland de uitvoerende macht geheel door zyn vloot beheerscht. Vandaar het Amerikaansche Reuzen program voor vlootbouw. Amerika zal in een stryd tusschen Frankryk en Engeland steeds aan Frankryks zyde staan. Daarom moet Frankryks vloot tot zooklein mogelyk afmetingen beperkt blyven.

Schröder

Pagina 2 van 4 copie van brief aan Schröder geschreven in 1919 of 1920.

Daarom stelde Engeland voor de heele Duitsche vloot te doen zinken en toen Frankryk protesteerde en bewees recht te hebben op een bepaald aantal vsn die schepen overte nemen, stemde Engeland toe, maar toen -o hoe toevallig- werden al de schepen door de Duitschers zelf tot zinken gebracht onder de oogen der Engelsche "Bewakers"

Er is in Duitschland een zeer groote meerderheid, trots alle socialistische congressen, die een oorlog tegen Frankryk, als hy maar eenige kans op slagen heeft, met enthousiasme zullen begroeten. Sterker, er zyn millioenen invloedryke Duitschers die zoo'n oorlog daadwerkelyk voorbereiden of op de een of andere manier helpen voorbereiden. Wie ditniet ziet isblind, en wie het, Duitschla nd kennende ontkent, die liegt.

Dat is dus waar we op aan sturen, an waar heel velen volkomen bewust, en helaas nog veel meer onbewust aan medewerken

Toen de Bolshies voor Warsaw stonden, maakte men zich in Duiaschland feitelyk gereed voor „alle mogelykheden." Had toen Millerand niet ingegrepen, waarover Lloyd George toen zoo allerliefst verontwaardigd deed, dan zaten we al lang in den meest noodlottigen chaos. Met het Poolsche succes kwam toen ook (1) de conversie van Gioliti, (2) de althans tydelyke bekeering van Lloyd-George, (3) de jammerklachten van heel Duitschland dat de Poolsche overwinning een „Duitsche nederlaag" was, en last not least de verzwakking van Bolshivisme in en buiten Rusland.

Ik heb geen vooroordeelen tegen de een af andere natie alleen wensch ik party te kiezen tegen kwade intenties , van welk kant die dan ook mogen komen. Dat ik ze meen te zien van de tegenwoordige Engelsche Regeering, goddank niet van het Engelsche volk is voor my een geweldige desillusie.

Ik merk met schrik hoe ik van myn zakelyk onderwerp, de platen, benafgedwaald tot een politiek overzicht, dat daarby nog

4

heel onvolledig is. Ik zou er boekdeelen over kunnen schryven. Goddank heb ik wel wat "beters" te doen. Las je het artikel van Poincaré in de Matin van een paar dagen geleden? (4Oct geloof ik) Met de aanhalingen uit de Zukunft waarin Harden de houding van Duitschland zooals die nu is geheel veroordeelt, de beschuldiging van "Fransch militairisme" kwaadwillige leugen noemt enz. Harden ziet het volkomen op de zelfde manier als ik. Ik zeg dit werkelyk niet om me met Harden te vergelyken, dergelyke onnoozele satisfacties laten me koud, maar om te laten zien dat iemand die zoo scherp kykt als Harden, en dat van midden uit het Duitsche kamp, tot dezelfde krakkzinnige conclusies komt als ik.

Ik heb aan de Graaf verzocht om eventueele boodschappen die je telefonisch mocht geven over te maken platen, aan my te zenden per stads telegrammetje. Ik vind het natuurlyk jammer als ik in myn platen er zoo dikwyls naast tast dat driekwart er van op zyde moet gelegd. Als je tyd hebt geef dan eens enkele groote lynen die een richting aangeven. Dat is handiger dan bepaalde recepten voor platen. Wanneer ik weet in welk licht eventualiteiten te moeten belichten ben ik meer geholpen dan met ander soort aanwyzing. Dat ik natuurlyk myn eigen opinie geen geweld kan aandoen spreekt vanzelf maar ik weet byna zeker dat er geen verschil van principes tusschen ons is, maar wel soms verschil van taktiek voor de krant, waarover ik natuurlyk minder goed kan oordeelen

Met vriendelyke groeten tt.